

MIOMI

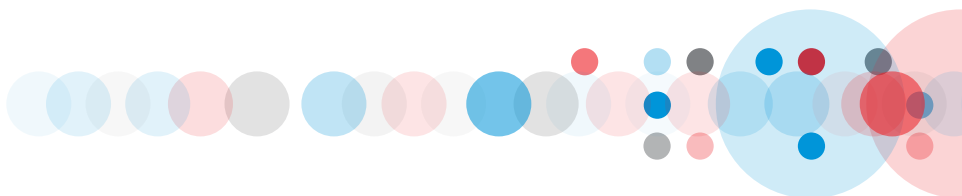
VODNIK ZA ŽENSKE

KAZALO

3	Miomi
3	Zakaj miomi nastanejo?
4	Simptomi
5	Miomi in neplodnost
5	Miomi in nosečnost
6	Zdravljenje miomov
7	Kirurško zdravljenje
8	Zdravljenje z zdravili
10	Vprašalnik o simptomih

Pripravil: **doc. dr. Andrej Vogler, spec. gin. in por**, UKC Ljubljana, Ginekološka klinika

MIOMI

Miomi ali leiomiomi maternice (v anglo-ameriški literaturi jih poimenujejo tudi fibroidi) so benigne novotvorbe v maternici, ki so zgrajene iz gladkih mišic, podobno kot sama maternica. Nastanejo tako, da se posamezna gladkomišična celica maternice začne naglo razmnoževati in s tem tvoriti novotvorbo oziroma tumor. So verjetno najpogostejša novotvorba pri ženskah, saj jih ima po nekaterih podatkih celo do 70 odstotkov vseh žensk. Miomi niso povezani z rakom oziroma ne povečujejo verjetnosti za nastanek rakavega obolenja maternice. Pojavijo se lahko le v rodni dobi, najpogosteje po 35. letu starosti. Pojavi se lahko le posamezen miom, lahko pa so tudi zelo številni.

ZAKAJ MIOMI NASTANEJO?

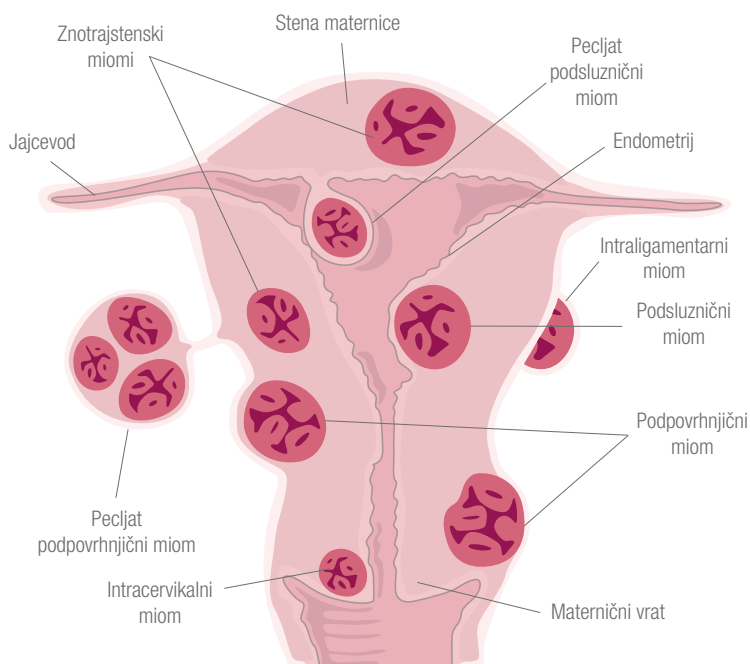
Še danes ne vemo natančno, zakaj miomi nastanejo, zelo verjetno pa je nagnjenost k nastanku miomov zapisano v genih. Vemo pa, da sta nastanek in rast miomov odvisna od ženskih spolnih hormonov estrogenov, ki nastajajo v jajčniku. Mogoče je, da na rast vplivajo tudi drugi dejavniki, predvsem hormon progesteron, ki prav tako nastaja v jajčniku. Stanje, ko je v telesu raven estrogenov visoka, kot je nosečnost, vzpodbuja rast miomov, nasprotno pa miomi ne rastejo več oziroma se celo zmanjšajo, ko je raven estrogenov nizka, kar se normalno zgodi v menopavzi. Znanih je kar nekaj dejavnikov, ki povečujejo tveganje za nastanek miomov: zgodnja menarha (prva menstruacija v življenju), majhna rodnost, pozna odločitev za nosečnost, kofein, alkohol, prehrana, bogata z rdečim mesom, visok krvni tlak in debelost. Prehrana, bogata s sadjem, zelenjavo in mlečnimi izdelki z nizko vsebnostjo maščob, lahko zmanjša tveganje za nastanek miomov.

SIMPTOMI

Težave oziroma simptome ima le približno tretjina žensk z miomi. Najpogostejši simptom miomov so nepravilne krvavitve iz maternice, predvsem močnejše in/ali podaljšane menstrualne krvavitve, kar praviloma vodi v slabokrvnost. Prej neboleče ali malo boleče menstruacije lahko postanejo zaradi miomov tudi boleče. Drugi značilni simptomi miomov so še bolečina, pritisk na sosednje organe in občutek gnote v spodnjem delu trebuha. Zaradi pritiska na sosednje organe lahko miomi povzročijo težave pri odvajanju blata oziroma vode. Redkeje lahko miomi zaradi pritiska na sečevode povzročijo zastoj seča in posledično motnje v delovanju ledvic.

Kakšne težave oziroma simptome bodo povzročili miomi, je odvisno predvsem od lege mioma ali miomov v maternici. Simptomi so odvisni tudi od velikosti in števila miomov. Glede na lego v maternici razvrstimo miome na: podsluznične (*submukozne*), znotrajstenske (*intramuralne*) in podpovrhnjične (*subserozne*), ki so lahko tudi pecljati. Redkejši so miomi v široki maternični vezi (*intraligamentarni*) ali materničnem vratu (*intracervikalni*) (slika 1).

Slika 1. Razvrstitev miomov glede na lego v maternici.

MIOMI IN NEPLODNOST

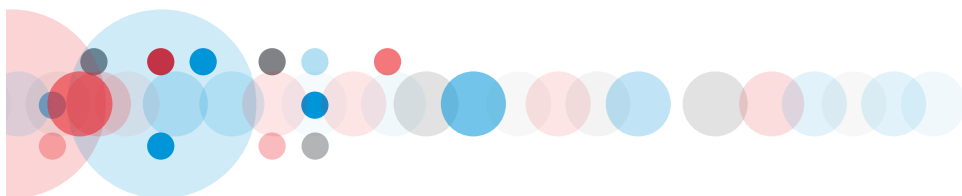

Čeprav so miomi zelo pogosti, relativno redko povzročijo neplodnost. Odkrijemo jih pri 5–10 odstotkih neplodnih bolnic, vendar gre pri večini teh bolnic za druge vzroke neplodnosti. Le nekatere vrste miomov lahko zmanjšajo plodnost oziroma povzročijo neugoden izid nosečnosti. Neplodnost lahko povzročijo predvsem podsluznični miomi in tisti znotrajstenski miomi, ki deformirajo maternično votlino, ker s tem negativno vplivajo na pravilno ugnezditev oplojenega jajčeca. Motijo lahko pravilno delovanje maternične sluznice, vzpodbudijo prekomerno krčenje maternice in poslabšajo prekrvavitev maternice. Redkeje lahko zaradi svoje lege oziroma velikosti povzročijo zaporo enega ali obeh jajcevodov in s tem onemogočijo združitve semenčice in jajčeca.

MIOMI IN NOSEČNOST

Miomi, ki deformirajo maternično votlino, lahko povzročijo splav, prezgodnji porod, nepravilno lego ploda v maternici, lahko pa tudi negativno vplivajo na rast ploda zaradi motene prekrvavitve maternice. Nosečnice z miomi pogosteje rodijo s carskim rezom. Približno ena petina miomov se zaradi značilnih hormonskih sprememb v nosečnosti močno poveča. Redkeje je rast miomov med nosečnostjo tako hitra, da preseže samo prekrvavitev in s tem prehrano miomov. V takšnih redkih primerih miomi propadejo, kar se izrazi z močnimi bolečinami, zato je treba opraviti nujen operativni poseg.

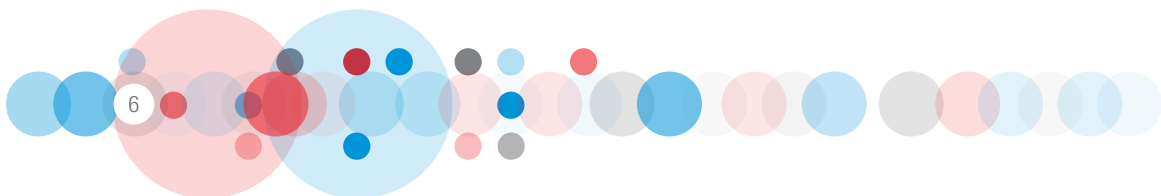

ZDRAVLJENJE MIOMOV

Ker večina miomov ne povzroča težav, posebno zdravljenje ni potrebno in zadostuje le redno in skrbno spremljanje rasti pri izbranem ginekologu. Naravno »zdravilo« za miome je menopavza, saj se bodo pri večini žensk z miomi le-ti po menopavzi zmanjšali ali celo izginili, pri drugih pa bodo nehali rasti.

Zdravljenje miomov je potrebno pri bolnicah s težavami oziroma v določenih primerih pred načrtovano zanositvijo. Pred načrtovano zanositvijo moramo odstraniti miome, ki deformirajo maternično votlino, ne glede na njihovo velikost. Miomov, predvsem manjših, ki ne deformirajo maternične votline in ne povzročajo drugih težav, načeloma pred načrtovano zanositvijo ni treba odstraniti.

KIRURŠKO ZDRAVLJENJE

Še vedno velja, da je najučinkovitejše zdravljenje miomov kirurško, simptome pa lahko lajšamo tudi z zdravili. Pri mlajših ženskah in predvsem tistih, ki še želijo zanositi, se operativno odstranijo le miomi. Samo miome lahko odstranimo tudi tistim, ki si želijo ohraniti maternico in ne želijo (več) zanositi. Vendar je treba vedeti, da se miomi dokaj pogosto tudi po operaciji ponovijo oziroma so lahko zelo številčni, tako da je včasih treba odstraniti tudi maternico. Danes večino miomov operiramo na najsodobnejši, do bolnic prijazen laparoskopski ali histeroskopski način. Tudi maternico lahko odstranimo laparoskopsko v zato usposobljenih in opremljenih ustanovah.

Obstajajo tudi nekirurški načini zdravljenja miomov. Najpogosteje je to zapora materničnih arterij, ki jo opravi zdravnik radiolog, tako da vstopi skozi stegensko arterijo v dimljah in nato poišče obe maternični arteriji, ki ju s posebnimi čepki zapre. S tem se zmanjša prekrvavitev maternice in miomov, ki lahko nato propadejo. Dolgoročna uspešnost tovrstnega zdravljenja ni zelo velika, saj je pri do polovici bolnic pozneje vseeno potrebna operacija. Tako zdravljenje prav tako ni priporočljivo pri ženskah, ki še načrtujejo zanositev.

ZDRAVLJENJE Z ZDRAVILI

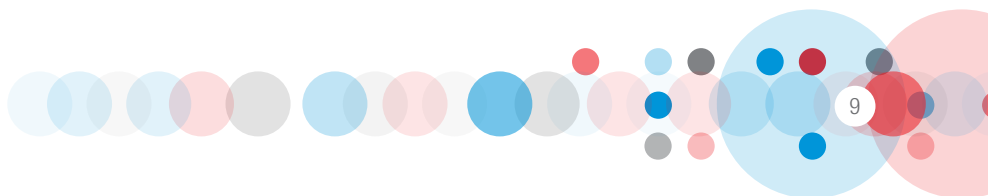
Z nekaterimi zdravili lahko velikost miomov in jakost krvavitev zmanjšamo, kar je primerno predvsem za bolnice z večjimi miomi in/ali slabokrvne bolnice pred načrtovanim operativnim posegom. Menstrualne krvavitve lahko s tovrstnimi zdravili začasno tudi popolnoma prenehajo. Do nedavne- ga so bila to zdravila, ki so imela učinke moških spolnih hormonov, ali pa zdravila, ki so povzročila (začasno) menopavzo. Slabost tovrstnih zdravil so predvsem resni, tudi trajni stranski učinki, kot so prekomerna poraščenost, akne, vročinski valovi in zmanjšanje kostne gostote (osteoporoza).

Novejša zdravila za zdravljenje simptomov miomov so selektivni modulatorji progesteronskih receptorjev, ki delujejo neposredno na miome in imajo zelo malo neželenih učinkov, bolnice pa jih dobro prenašajo. Takšno zdravilo je ulipristalacetat, ki je na voljo tudi v Sloveniji v obliki petmiligramskih tablet in se jemlje v treh mesečnih ciklih enkrat dnevno pred načrtovanim ope- rativnim posegom ali pri podaljšanem zdravljenju. Zdravljenje z ulipristal- acetatom tudi začasno prekine ali zmanjša menstrualne krvavitve, izboljša morebitno slabokrvnost in tako vpliva na splošno boljše počutje. Najnovejše raziskave so dokazale, da je podaljšano zdravljenje z ulipristalacetatom varno in dobro sprejemljivo. Pri podaljšanem zdravljenju se trimesečni ciklusi jemanja ulipristalacetata z vmesnimi prekinitvami večkrat ponovijo. Tovrstno zdravljenje miomov je primerno predvsem pri ženskah, pri katerih je operativno zdravljenje povezano s povečanim tveganjem zaradi sprem- ljajočih bolezni, in ženskah pred menopavzo, ker se tako lahko izognemo operaciji, ki pri večini žensk v menopavzi ni več potrebna. Podaljšano zdravljenje je v določenih primerih lahko primerno tudi za mlajše ženske, saj raziskave kažejo, da ima ulipristalacetat tudi po končanem zdravljenju lahko dolgotrajen učinek na zmanjšanje miomov in z njimi povezanih simp- tomov. Podaljšano zdravljenje z dvema ciklusoma jemanja ulipristalacetata z vmesno prekinitvijo je primerno tudi za ženske, ki želijo zanositi in imajo simptomatske miome, ki deformirajo maternično votlino. Pri nekaterih se bodo miomi tako zmanjšali, da maternična votlina ne bo več deformirana in bodo lahko zanosile brez predhodnega operativnega posega. Takšno zdravljenje je lahko primerno tudi za neplodne ženske z miomi, ki so v postopku oploditve z biomedicinsko pomočjo.

Kot vsako drugo zdravilo ima tudi ulipristalacetat možne neželene učinke, ki pa so dokaj redki in praviloma blagi oziroma zmerni. Pri do 10 odstotkih žensk se lahko pojavijo glavoboli, vročinski valovi in napetost v dojkah. Neželeni učinki praviloma z nadaljevanjem jemanja ulipristalacetata izzvenijo. Načrtovanje zdravljenja miomov, če je le-to potrebno, pogosto ni preprosto. Upoštevati moramo številne dejavnike, kot so starost ženske, želja po zanositvi, želja po ohranitvi maternice in morebitne predhodne operacije zaradi miomov. Zelo pomemben je temeljit pogovor z ginekologom, ki bo pojasnil vse možnosti zdravljenja.

ALI STA BOLEČINA IN MOČNA KRVAVITEV NUJNO POTREBNA SPREMLJEVALCA MENSTRUACIJE?

Ali imate
katerega
od sledečih
simptomov?

Pogovorite
se s svojim
ginekologom!

	DA	NE
zmerna do močna menstruacija	☐	☐
slabokrvnost	☐	☐
boleča menstruacija	☐	☐
bolečina v spodnjem delu trebuha	☐	☐
bolečina med spolnim odnosom	☐	☐
povečana pogostost uriniranja	☐	☐
pritisk na mehur in črevesje	☐	☐
utrujenost	☐	☐

Tudi miomi lahko povzročijo
zgoraj naštetе simptome.

FGD-87009/SL

